

Ressenyes

I Congrés d'Història Marítima de Catalunya

El passat més proper

El Museu Marítim de Barcelona va posar en marxa, l'any 2001, dues grans línies de recerca. Una representa de fet un nou impuls a la recerca sobre les Drassanes Reials, la seva història i el seu sentit històric i arquitectònic. L'altra, més nova en el seu plantejament, vol incidir en la recerca sobre la Història Marítima catalana més recent, la corresponent als segles XIX i XX. En aquest darrer cas es tracta d'aportar, a través de diferents iniciatives, alguna llum sobre aquests darrers cent o cent cinquanta anys, el període més proper i, paradoxalment un dels pitjors coneguts de la nostra Història Marítima.

És en aquest sentit que, com un engranatge més de la màquina, es va celebrar els dies 13, 14 i 15 de novembre de 2002 el I Congrés d'Història Marítima de Catalunya, l'objectiu principal del qual era aprofundir en el coneixement de la tradició marítima de Catalunya en general i de Barcelona en particular, actualitzant la seva memòria històrica i dirigint una atenció preferent als dos últims segles, un període proper però poc documentat, que ens permetrà unir l'estudi del passat amb el coneixement del què són la navegació i les activitats marítimes i portuàries a casa nostra avui dia.

■ UN PRIMER PAS

El Congrés es va organitzar en cinc sessions articulades al voltant de cinc grans àrees temàtiques:

■ Àrea d'economia i món empresarial, oberta amb la conferència del Dr. Jesús Maria Valdaliso (Universitat del

País Basc) *La historiografía marítima de la España contemporánea: tendencias y avances recientes*.

■ Àrea d'infraestructures i obra pública, presentada pel Sr. Luis Montero (Port de Barcelona) amb la conferència *El port de Barcelona: una història recent*.

■ Àrea d'etnologia marítima, presidida pel Dr. Joan Lluís Alegret (Universitat de Girona) amb la ponència *Etnologia de les societats marítimes: perspectives d'anàlisi, àmbits d'estudi i propostes de treball*.

■ Àrea de Barcelona Marítima introduïda pel Sr. Enric Garcia (Museu Marítim de Barcelona) amb la conferència *Hijos de José Tayà: el miratge de la Gran Guerra a Barcelona (1916-1926)*.

■ Àrea de ciències nàutiques i tecnologia. Aquesta darrea sessió es va fer de forma conjunta amb la Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Tècnica (filial de l'Institut d'Estudis Catalans) coincidint amb la VII Trobada d'Història de la Ciència i la Tècnica. La temàtica va ser prestada amb la conferència del Dr. Francesc Xavier Barca (Universitat Politècnica de Catalunya) *Dels càlculs d'estima a l'astronomia nàutica. L'ensenyament de les ciències nàutiques a l'Escola de Nàutica de Barcelona*.

Cada àrea va incloure, a més a més de les diferents intervencions de presentació, comunicacions de gran interès, fins a un total de 31. En tots els casos es va fugir de l'academicisme, buscant sobre tot la creació d'una atmosfera òptima per a l'intercanvi d'idees i coneixements. En total hi van participar 115 persones, i tant des del punt de vista de participació com des del punt de vista científic el Congrés ha estat un èxit, que obre sens dubte el camí a la celebració, l'any 2004, d'un II Congrés, així com d'altres iniciatives i projectes en el camp de la recerca. En aquests moments s'està preparant l'edició de les Actes, que seran presentades el setembre del 2003.

L'organitzador del Congrés ha estat el Museu Marítim de Barcelona, amb la participació com a coorganitzador de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Tècnica (Filial de l'IEC) i la col·laboració d'altres institucions importants: la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, el Centre de Logística i Serveis Marítics (UPC), el Museu d'Història de Catalunya, el Museu d'Història de la Ciutat i el Port de Barcelona.

Les activitats marítimes amb el temps han estat prou importants com perquè els historiadors els dediquin la seva especial atenció.

Presentació de la col·lecció «Patrimoni Marítim»
i del llibre *Vapors*

A tota màquina

Des de fa alguns anys des del Museu Marítim de Barcelona (MMB) hem anat encarregant, mitjançant beques, estudis parcials sobre les nostres col·leccions, amb la idea de fer-ne catàlegs. A partir d'una idea d'Angle Editorial es va estudiar la possibilitat de convertir aquests catàlegs en una cosa més ambiciosa. El resultat ha estat la creació d'una col·lecció editorial que porta per títol «Patrimoni Marítim».

Aquesta col·lecció ha estat inaugurada amb la publicació del primer volum, *Vapors*, editat a partir de l'estudi realitzat pel Dr. Martín Rodrigo sobre la col·lecció de models de vaixell amb propulsió mecànica. Aquest estudi agrupa els diversos models per a empreses, de manera que a partir de l'objecte es dona una breu ressenya de la naviliera que en va ser propietària.

L'edició es complementa amb una introducció a càrrec del Sr. Antoni Sella, que dona una visió panoràmica del que va suposar la introducció de les noves tecnologies derivades del vapor en el conjunt de la marina mercant espanyola en general i en la catalana en particular. Al final de l'obra s'incorpora en un annex i el catàleg pròpiament dit.

El text ve recolzat per una selecció d'imatges de gran qualitat, en bona part inèdites.

Llibre *La pesca a Catalunya*

La pesca en blanc i negre

En la voluntat compartida de difondre el coneixement del món marítim català i atorgar-li la consideració social que es mereix, la Direcció General de Pesca i Afers Marítims de la Generalitat de Catalunya i el Museu Marítim de Barcelona impulsen l'edició d'un llibre sobre el món de la pesca a Catalunya. Aquest llibre ha de sortir al mercat la propera tardor editat per Angle Editorial.

El llibre pretén mostrar, en tota l'amplitud i varietat possible, les formes de vida i de treball dels mariners de la costa catalana. Formarà part de la col·lecció «Catalunya en blanc i negre», que recupera activitats i temes de la societat catalana que han canviat de forma decisiva en les últimes dècades i que es poden considerar gairebé desaparegudes. En aquest sentit, el llibre il·lustrarà el món de la pesca (mariners, poblacions costaneres, embarcacions, confraries, manifestacions col·lectives, etc.) no des d'una perspectiva actual, sinó amb la voluntat d'evocar aquestes formes de vida i de relació ja perdudes.

La recerca fotogràfica abasta arxius d'arreu de Catalunya i mostrarà de forma equilibrada imatges de tots els racons de la costa catalana i de les principals activitats relacionades amb la pesca. I, sobretot, la gent, veritable protagonista d'aquest llibre.

Presentació de la guia «Eix Blau»

Descobrint la façana marítima de Barcelona

L'Eix Blau és el que travessa i vertebrava la ciutat arran de mar, un eix que va del Llobregat al Besòs i forma tota la façana marítima de Barcelona. L'Eix Blau és també un pla d'actuació que vol posar en relleu l'aspecte cultural d'aquest front marítim i portuari que manté una forta vitalitat i és alhora un factor important de desenvolupament econòmic. És un projecte amb una oferta diversa en activitats però amb un fil argumental unitari, el de la Mediterrània: estudis, activitats de conservació, edició de materials explicatius, carnets promocionals que facilitin l'accés a les activitats, festes... i també l'edició d'una guia d'itineraris que ja s'ha presentat i que posa a l'abast de tothom el projecte i el que representa.

El projecte aglutina institucions i organitzacions que tenen un interès o una sensibilitat especials vers la protecció i la difusió del patrimoni marítim i que, ben sovint, tenen la seva seu en aquest mateix espai, en edificis recuperats i curosament restaurats, o en espais de nova planta pensats per convida-hi harmònicament amb l'entorn. El Port de Barcelona, les Golondrinas, el Museu d'Història de Catalunya, la Casa Llotja de Mar (Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona), el Centre de Logística i Serveis Marítims (CELSEM) de la UPC, l'Imax Port Vell, l'Aquàrium de Barcelona, el World Trade Center, Turisme de Barcelona, l'Institut Municipal del Paisatge Urbà i el Saló Nàutic, junt amb el ja esmentat Museu Marítim de Barcelona, són els actors que han pres la iniciativa d'endegar un seguit d'accions per apropar als ciutadans aquesta cultura.

Exposició Expofaros 2003

Sempre alerta

El dia 19 de juny del 2003, es va inaugurar al Museu Marítim l'exposició Expofaros. L'acte va coincidir amb la inauguració, el mateix dia, de la nova bocana del port de Barcelona, una altra cerimònia en què el pailebot *Santa Eulàlia* va tenir un protagonisme destacat.

Expofaros 2003 mostra el passat i el present dels fars i els ajuts a la navegació marítima en un moment important de canvi tecnològic que no ha de permetre l'oblit del que ha suposat, des del punt de vista humà i tècnic, l'apassionant món dels fars. S'hi poden veure maquetes de fars, maquinària, òptiques (algunes d'elles espectaculars, com per exemple la del far de Sant Sebastià), documents i fotografies, amb els respectius panells informatius.

Amb l'exposició es va presentar el catàleg de la mostra i el CD-Rom «Guía Multimedia de los Faros de España». Aquesta exposició de *Puertos del Estado* ha comptat amb la col·laboració de l'Autoritat Portuària de Barcelona i del Museu Marítim de Barcelona, i estarà oberta al públic fins al 15 de novembre.